

Mr Cees van Ravesteijn over NS en begeleidingscommissie

'Niet leed maar financiën lijken doorslaggevend'

'NS heeft daarom besloten op morele gronden een individuele financiële tegemoetkoming aan te bieden aan de meest direct door haar handelen getroffen.'

Op 11 mei 2021 heeft de bestuursrechter van rechtbank Amsterdam bepaald dat een afwijzing door de Commissie NS van een aanvraag om een tegemoetkoming in het kader van de zogenaamde NS-regeling geen overheidsbesluit volgens de Algemene wet bestuursrecht is.

Naar aanleiding van de afwijzing van een tegemoetkoming volgens de zogenaamde NS-regeling had een zoon van zijn, met de NS-trein naar Westerbork en de vernietigingskampen getransporteerde, vader die vraag voorgelegd aan de bestuursrechter. Met het antwoord op de vraag of sprake was van een overheidsbesluit wilde de zoon vastgesteld zien, of de ongeveer 1500 afwijzingen van de ongeveer 7000 aanvragen getoetst zouden kunnen worden in het kader van de Algemene Wet Bestuursrecht in plaats van de willekeurige en ondoorzichtige behandeling en besluitvorming door de Commissie.

De zoon achtte een duidelijk antwoord noodzakelijk omdat in het kader van een groot aantal afwijzingen de indruk was ontstaan dat de Commissie een eigen interpretatie meende te kunnen volgen van het toepasselijke reglement en dat alle beslissingen van de Commissie uiteindelijk zouden leiden tot minder financiële druk voor de Commissie en dus voor de NS.

Tot heden blijft ten aanzien van de afwijzingen het beeld, dat de morele gronden vooral werden bepaald door geld en gebrek aan inleving, ongeacht de grootte en gevolgen van onbegrijpelijk leed.

L'histoire continue de se répéter

Tijdens de voorbereiding op de procedure bij de bestuursrechter is een aantal afwijzingen de revue gepasseerd. Die afwijzingen bevestigen dat de Commissie niet de ruimte heeft gebruikt volgens het reglement en het reglement opzettelijk te beperkt heeft toegepast. De Commissie lijkt de volgende opvattingen te hebben:

* **Joodse verzetsstrijders**, die werden opgepakt (vaak door verraad tegen vergoeding) worden door de Commissie niet gezien als Jood maar als verzetsstrijder waardoor het reglement niet van toepassing zou zijn. De vader van de zoon was

> Mr. Cees van Ravesteijn

met zijn gezin ondergedoken in een ondergronds gemaakt huisje in het bos van Epe en pleegde uiteindelijk gedurende de tweede helft van 1944 ook verzetsdaden, waarvoor hij onderscheiden is.

De aanvraag is afgewezen omdat de vader als verzetsstrijder werd gezien en niet als lid van de Joodse gemeenschap. De nabestaanden van de vader hebben de afwijzing ervaren als een ontkenning van het joods zijn, terwijl dit de grond was van de tragiek van vervolging en vernietiging.

* **Joden, die onder een valse naam** waren opgepakt met het doel vernietigd te worden in de concentratiekampen worden door de Commissie niet als zodanig beschouwd omdat de bezetter door de naam (!) niet kon weten, dat sprake was van een Jood. Vele nabestaanden van deze slachtoffers constateren dat deze

> Lees verder op de volgende pagina

> Webinar: 'Tussenstation Cosel: slechts 80km verwijderd van Auschwitz. Een onderbelicht historisch aspect'

Zondag 22 augustus om 11 uur (Nederlandse tijd) houdt het VBV weer een Webinar. Gastsprekers zijn Herman en Annelies van Rens (Zie pag 4). Geïnteresseerd?

Meldt u dan nu aan: info@vbvinfo.nl en u ontvangt nadere informatie en inlogcode!

Mr Cees van Ravesteijn over NS en begeleidingscommissie

redenering niet alleen discriminerend moet worden geacht maar ook volkomen willekeurig. Naam en uiterlijk zijn immers door de geschiedenis heen de graag gebruikte kenmerken geweest door niet-Joden. Die benadering van de Commissie zou ertoe kunnen leiden dat een niet-Jood met de naam Davids wel in aanmerking komt voor een compensatie.

* **Enkele slachtoffers**, die naar de vernietigingskampen zijn getransporteerd, zijn erin geslaagd tijdens het transport te ontsnappen naar aanleiding waarvan de Commissie tot de conclusie komt dat deze slachtoffers dan wel hun nabestaanden niet kwalificeren als 'belanghebbende'. De uitleg van de nabestaanden hiervan is dat de Commissie dus de voorwaarde stelt van vernietiging (!) terwijl het in basis gaat om de medewerking aan en commerciële belangen bij de transporten.

* **Tijdens de behandeling** van binnenkomende aanvragen heeft de Commissie een verdere ontsnapping bedacht om mogelijke tegemoetkomingen te beperken. Uit het niets werd gesteld, dat door de spoorwegstaking transporten na

september 1944 niet meer kwalificeerden als 'transport'. Bijna alle aanvragen met betrekking tot de transporten na die datum zijn afgewezen. Het reglement biedt geen grond voor deze afwijzingen.

* **Er zijn ongeveer 7000 aanvragen** voor een tegemoetkoming ingediend. Voor zover bekend zijn ongeveer 5500 aanvragen gehonoreerd. De wijze van afhandelen roept vragen op. Binnen een familieverband werd door de Commissie de eerst binnenkomende aanvraag beschouwd als dé aanvraag. Bij toekenning werd de betaling van de tegemoetkoming gedaan aan de aanvrager, die er dan voor moest zorgen dat de ontvangen gelden binnen dat verband verdeeld zouden worden. Hiermee heeft de Commissie haar eigen doelstelling 'individuele financiële tegemoetkoming' ondergeschikt gemaakt aan kennelijk gewenste efficiency. Dat deze benadering van de Commissie in familieverband weer in open zenuwen zou prikken en trauma's zou doen herleven heeft de Commissie voor lief genomen.

* **Als een soort Haarlemmerolie** heeft de Commissie ook nog bedacht een collectieve uiting van erkenning in het leven te moeten roepen van het leed en lot van de grote groep getransporteerde gevangenen waarvoor geen aanspraak meer

op de regeling kan worden gemaakt. Het gebruik door de Commissie van het begrip 'gevangenen' is in dit verband veelzeggend. Het lijkt op een krampachtige poging om de connotatie met gedwongen transport van onschuldige mensen en kinderen om te worden vernietigd te verzachten.

De keuze om de bestuursrechter in te schakelen was mede gebaseerd op de gedachte dat, indien besluiten van de Commissie zouden kwalificeren als besluiten van de overheid, voor veel afgewezen aanvragen een makkelijke en relatief goedkope rechtsgang zou kunnen worden gevolgd.

Vanzelfsprekend is altijd rekening gehouden met de mogelijkheid dat dit niet zou slagen. Langzamerhand wordt dan ook een civielrechtelijke procedure voorbereid waarbij dan gesteld zal worden dat

de Commissie onzorgvuldig en onrechtmatig heeft gehandeld door de afgewezen aanvragers af te wijzen. Deze procedure is ingewikkelder dan

de procedure bij de bestuursrechter. Opmerkelijk is dat de bestuursrechter in de uitspraak van 11 mei 2021 suggereert dat een civiele procedure tot de mogelijkheden behoort.

De vaststelling van het onrechtmatig handelen van de Commissie kan kort weergegeven worden onderbouwd als volgt:

* **De Commissie** heeft geen en ieder geval onjuiste uitvoering gegeven aan het reglement en de doelstelling.

* **De afwijzingen** zijn geheel op grond van een vrije interpretatie van het reglement waarbij kennelijk financiële motieven doorslaggevend zijn geacht.

* **Artikel 2 van het reglement** maakt geen onderscheid voor Joodse verzetsstrijders.

* **Artikel 2 van het reglement** bevat de toevoeging "waarbij de bezetter het doel had om hen als bevolkingsgroep uit te roeien". Door de Commissie wordt deze toevoeging volkomen willekeurig gebruikt. De gehele bezetting was gericht op uitroeiing. In haar drift de financiële consequenties in het kader van tegemoetkomingen te beperken, hanteert de Commissie zelfs een beeld dat de bezetter om andere redenen Joden, Roma en Sinti transporteerde.

Advocaat Cees van Ravesteijn: "De Commissie heeft onrechtmatig gehandeld"

* **Nergens in het reglement** is bepaald dat transporten na september 1944, die volgens de Commissie ten gevolge van de spoorwegstaking door Duitse machinisten zijn uitgevoerd, niet in aanmerking zouden komen voor een tegemoetkoming.

* **Nergens in het reglement** is bepaald dat Joden met een valse identiteit en hun nabestaanden niet in aanmerking zouden komen voor een tegemoetkoming. De referentie is "Joodse gemeenschap".

* **De Commissie heeft niet** en in ieder geval onvoldoende gebruik gemaakt van de zogenaamde hardheidsclausule in het reglement die haar mogelijkheden bood meer rekening te houden met de gevoeligheden en emoties in geval van een afwijzing.

* **Enz.**

Het beeld dat voornamelijk is ontstaan met betrekking tot het handelen van de Commissie is dat op nogal calvinistische wijze gepoogd is een gebaar -en wellicht goede sier- te maken door de slachtoffers van de transporten en hun nabestaanden symbolisch te compenseren voor het nog steeds aanwezige leed binnen de Joodse gemeenschap. Symbolisch omdat dat leed niet in geld valt uit te drukken.

Door de ongeveer 1500 afwijzingen en de daarbij gehanteerde motiveringen heeft de Commissie opnieuw zichtbaar gemaakt, dat de nog steeds niet te bevatten vernietiging van de Joden tijdens WO II, die mede is gefaciliteerd door de NS, onvoldoende wordt betrokken en kennelijk financiële overwegingen, zoals door de geschiedenis heen, doorslaggevend worden geacht.

Tekst: mr Cees van Ravesteijn

“Toetsingscollege na de Centrale Raad van Beroep dringend gewenst”

6 Mei 2021, ik ben op weg naar de Centrale Raad van Beroep (CRvB). Er dient een zaak van een van onze mensen wiens onderduik in twijfel wordt getrokken en vervolging van zijn naaste familie inclusief zijn moeder wordt gebagatelliseerd.

Zijn onderduik-ervaring, samen met vervolging en deportatie van de totale familie van moeders kant zijn gronden voor een aanvraag voor een periodieke uitkering. Zijn jongere zuster en haar dochter ontvangen immers die uitkering ook. Een geval van gelijke situaties en ervaringen van mensen uit hetzelfde gezin die op basis van het gelijkheidsbeginsel ook gelijk moeten worden beoordeeld!

Vreemde procesgang

Inzake WUV en WUBO is over vrijwel alle varianten geprocedeerd. Een grote grabbelton van jurisprudentie ligt paraat en zo kan het dat nu geen enkele zaak meer wordt gewonnen. Met dit in het achterhoofd besloot ik de zaak maar zelf te behartigen; stuk efficiënter en goedkoper. Uiteraard was, tegen beter weten in, de hoop gevestigd op een rechter die in staat en bereid zou zijn om de wet naar de intentie en niet naar de letter te interpreteren. Die hoop bleek ijdel. De rechter van de enkelvoudige kamer deelde bij

aanvang zoetgevooid mee dat geen nieuwe aspecten aan het licht waren gekomen en dat wat was ingebracht al bekend was. Zoiets als: “Weet ik al! Wat komen jullie eigenlijk doen?” Badinerend en vooraf al besloten wat de uitspraak zou zijn. Over die uitspraak hoefde niet lang te worden nagedacht; binnen tien minuten werd met weer die zoetgevooid stem herhaald wat in de afwijzing van de SVB stond. Geen eigen visie. Gewoon zonder eigen inzicht een klap met de hamer en dat was dat.

Lege handen

De rechtsgang naar de Raadkamer WUV/WUBO is een schijnvertoning, het is im-

mers de eigen organisatie die op kwaliteit keurt. Het zal dan ook geen verbazing wekken dat die Raadkamer bijna altijd het besluit van de ambtenaren goedkeurt. Hoe objectief is een lid van de Raadkamer in loondienst van de uitvoerende macht? Na deze schijn rechtsgang resteert alleen nog de gerechtelijke expertise van de CRvB die door de wetgever wordt gezien als ‘rechtsgang in hoger beroep’.

In de jaren dat ik uw voorzitter mocht zijn heb ik het aantal gewonnen zaken bij de CRvB drastisch zien afnemen omdat deze steeds het oordeel van de SVB klakkeloos overneemt. De cliënt wordt geconfronteerd met een Papagaaien-vonniss en staat met lege handen en pijn in het hart.

Ondergedoken versus ondergebracht

In bovenvermelde zaak stelde men dat er geen sprake was van ‘onderduik’ maar van ‘onderbrenging’. Moeder liet haar kinderen onderduiken maar de SVB stelt dat de kinderen zijn ondergebracht omdat de situatie in het gezin niet florissant zou zijn.

Hoe zo niet florissant? Moeder is joods, vader niet en de broers van vader zijn NS-B'ers en terroriseren de joodse moeder. Het joodse deel van de familie wordt gedeporteerd. Verraden door de broers? Wie zal het weten? Moeder laat haar kinderen onderduiken en een jonge jurist van de SVB stelt dat de moeder dat deed omdat de gezinssituatie niet florissant was en gebruikt de term ‘onderbrenging’. Een semantische discussie die voorbij

gaat aan historisch besef en werkelijkheid. Mag ik twifelen aan de onafhankelijke rechtspraak als een CRvB deze onbetamelijke aanname klakkeloos overneemt?

‘Rechtsgang
is een
Papagaaien-
vonniss’

Recht hebben versus krijgen

Het VBv betreft dat in deze specifieke rechtsgang er geen echte mogelijkheid bestaat om een z.g. rechterlijke uitspraak te toetsen. Wij pleiten voor een extra rechtscollege na de CRvB -in welke vorm dan ook- die het SVB-besluit en het vonnis van de CRvB in een breder perspectief kan en mag beoordelen. Nu gaat de CRvB in vrijwel alle zaken mee met de Raadkamer van de SVB. De laatste is horig aan een politiek beleid en dat kan niet echt de bedoeling zijn van de rechtstaat waarin wij denken te leven.

Ik eindig zoals ik begon: Toetsingscollege na de Centrale Raad van Beroep is dringend gewenst.

Waarom het vbv?

Het VBv is een platform
waar mensen informatie
uitwisselen...

... over
oorlog-
gerelateerde
uitkeringen

... over
mogelijke
juridische
hulp bij
uitkeringen

... hoe
om te gaan
met
trauma's
uit WO II

... om
elkaar te
ontmoeten

... om
generaties
met elkaar
te verbinden

... om een gelukkiger
mens te worden
en te blijven
voor zichzelf
en hun nageslacht

vbvinfo.nl

Help het vbv helpen met uw
donatie: vbvinfo.nl/aanmelden

Echtpaar Van Rens geeft Cosel plek in geschiedenis van de Holocaust

'De trein stopte te Cosel en ... ook de menselijkheid'

Herman van Rens (Horst-Hegelsom 1946) werkte dertig jaar als huisarts. Na zijn pensioen studeerde hij geschiedenis aan de UVA in Amsterdam. Hij rondde zijn masterfase af in 2009 met de scriptie 'Progrom of genocide' over de massamoorden tijdens de eerste maanden van de Spaanse Burgeroorlog. In 2013 promoveerde hij in Amsterdam op het proefschrift 'Vervolg in Limburg. Joden en Sinti in Nederlands-Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog'.

Vanaf 2013 deed hij samen met zijn vrouw Annelies van Rens-Wilms onderzoek naar de deportatie van 9600 mannelijke Joden uit Frankrijk, België en Nederland naar Joodse dwangarbeiderskampen in Silezië. De selecties vonden plaats in het Silezische stadje Cosel. Hun publicatie verscheen in 2020 onder de titel 'Tussenstation Cosel. Joodse mannen uit West-Europa naar dwangarbeiderskampen in Silezië, 1942-1945'. In deze Nieuwsbrief een verkorte samenvatting van het onderzoek dat het echtpaar Van Rens deed.

“De trein stopte in Cosel. Hier hield het menselijke op. Wij, de mannen tot 50 jaar, moesten allemaal op onze hurken gaan zitten. Toen de trein was weggereden, werden wij als beesten op vrachtwagens geladen,” zo beschreef Abraham Spiro zijn aankomst op 17 oktober vanuit Westerbork op het goederenstation van Cosel.

Voor ongeveer 9600 mannen en jongens in de leeftijd tussen 15 en 55 jaar, uit Frankrijk, Nederland en België, hield in Cosel het menselijke op. In de periode tussen 26 augustus en 8 december 1942 waren zij angstig en bezorgd in de deportatietrein gestapt.

Nauwelijks aandacht

De transporten naar Cosel en de daaropvolgende moord op negenduizend mannen en jongens in de Joodse dwangarbeiderskampen van Silezië, heeft in de historiografie van de Holocaust nauwelijks aandacht gekregen. En dat is vreemd. Qua aantal slachtoffers neemt de Cosel-groep voor Nederland de derde plaats in, na Auschwitz en Sobibor. Voor België en Frankrijk vormt de groep slachtoffers van de selecties in Cosel zelfs in omvang de tweede groep, na Auschwitz.

Om Cosel in de Shoah een plaats te kunnen geven, is een kritische bezinning nodig op de opvattingen over het ontstaan

van de Holocaust. Voor Hitler en de nazi's stond de haat tegen Joden centraal. Maar zelfs in de perverse fantasie van Hitler en zijn trawanten was een miljoenen-voudige moord nog ondenkbaar. Zij wilden alle Joden uit Duitsland verwijderen. In de jaren voor de oorlog betekende dat nog: dwingen tot emigratie, verdrijven of deporteren naar onherbergzame gebieden. De oorlog bood onvoorziene mogelijkheden. SS-eenheden, politie en leden van de Wehrmacht, samen met inheemse collaborateurs, bleken in Polen en later in de Sovjet-Unie in staat en bereid om op grote schaal mensen te doden. Hierdoor groeide het besef dat massaal vermoorden van Joden een definitieve oplossing zou kunnen zijn van de Jodenfrage.

Hebzucht en slavernij

Antisemitisme was voor veel daders de drijfveer om miljoenen mensen te vermoorden. Maar de Shoah is ook een economische gebeurtenis, gekenmerkt door hebzucht en slavernij. De Duitse historicus Götz Aly spreekt over de Holocaust als de meest gigantische roofmoord uit de geschiedenis. Joden werden ook gedeporteerd omdat de bezetter hun huizen nodig had en hun bezittingen wenste te gebruiken om de oorlog te financieren. De nazi's hadden behoefte aan arbeid-slaven om wegen en verdedigingswerken aan te leg-

Herman en Annelies van Rens deden onderzoek naar de dwangarbeiderskampen in Silezië. Foto: eigen archief.

gen, om te werken in de omvangrijke nieuwe wapenindustrie en ook om consumptiegoederen te blijven vervaardigen. Naarmate de oorlog vorderde, werd het gebrek aan arbeidskracht nijpender en kregen degenen die opkwamen voor de belangen van de economie meer invloed. Het was Heinrich Himmler zelf die het compromis bedacht: 'Vernichtung durch Arbeit'. Joden konden worden gedwongen het zwaarste werk te verrichten, tegen een minimum aan voeding, rust en verzorging, tot zij niet langer tot werken in staat waren. Of ze werden als 'Arbeitsunfähigen' alsnog doorgestuurd naar de gaskamer.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben in Europa ongeveer een miljoen Joden slavenarbeid verricht. Velen werden ingezet in bedrijven die waren opgericht door het Wirtschaft- und Verwaltungshauptamt (WVHA) of legden voor de Wehrmacht verdedigingswerken aan, verbeterden het strategisch belangrijke spoorweg-net en bouwden nieuwe grote 'Autobahnen'. Eén van die wegen moest de hoofdstad Berlijn gaan verbinden met Odessa, de veroverde grote stad in Oekraïne. Deze weg liep onder meer door Silezië. Langs het traject werden meer dan twintig kampen gesticht. Vanuit deze kampen werkten duizenden Joden uit Silezië. De economische resultaten van dwangarbeid door Joden

vielen tegen. De motivatie van de 'arbeiders' liet te wensen over, hun conditie was te slecht om goed te kunnen presteren en de corruptie onder de werkmeesters tierde welig.

Eind 1940 benoemde Himmler de SS'er Albrecht Schmelt, politiecommissaris van Breslau, tot Sonderbeauftragte für fremdvölkischen Arbeitseinsatz in Oberschlesien. Schmelt kreeg uitgebreide bevoegdheden. Hij kon naar believen beschikken over de meer dan 50.000 Silezische Joden. Schmelt voerde een ingrijpende vernieuwing in de slavenarbeid door. De arbeiders werden tegen een vergoeding van 3 tot 6 Reichsmark per dag uitgeleend aan Duitse bedrijven. Aanvankelijk verhuurde de 'Organisation Schmelt' vooral Joden aan bouwbedrijven die werkten aan de bouw van de autoweg, maar vanaf begin 1942 lag het accent op bedrijven in de wapenindustrie.

Selecteren

De zaken liepen voorspoedig. Dat had tot gevolg dat Schmelt al gauw een tekort had aan arbeidskrachten. Hij kreeg toestemming van Himmler om treinen die uit West-Europa op weg waren naar Auschwitz, te laten stoppen in Cosel en tienduizend mannen te selecteren voor werk in zijn organisatie. Tussen 28 augustus en 10 december 1942 werden door de Organisation Schmelt 39 treinen van West-Europa, op weg naar Auschwitz, aangehouden in Cosel. Uit deze treinen werden ongeveer 9600 arbeidsgeschikte mannen geselecteerd. Vijfduizend van hen kwamen uit verzamelkampen bij Parijs; twaalfhonderd mannen uit een kamp bij Mechelen en 3400 mannen uit Westerbork. Zij werden in eerste instantie overgebracht naar één van de zeven Reichsautobahnlager. Het werk aan de autoweg was al flink afgenomen omdat het accent bij dwangarbeid meer kwam te liggen op de productie van wapens en de winning van delfstoffen. Van west naar oost lagen er kampen als een kralensnoer op een onderlinge afstand van vijf kilometer langs het tracé van de toekomstige autoweg: Eichtal, Johannsdorf, Ottmuth, Gogolin, Sakrau, Sankt-Anna-berg en Niederkirch. Ongeveer 1500 mensen gingen naar een wapenfabriek in Neder-Silezië. Zij zwoegden, leden en stierven in de fabrieken in Bunzlau, Kittlitztreben en Wiesau, waar jachtvliegtuigen werden gebouwd. Of in de metaal-fabrieken van Krupp of in fabrieken waar springstoffen werden vervaardigd, al of niet als onderdeel van het chemie-kartel IG Farben.

Ongeveer achtduizend mannen

bleven in Opper-Silezië. De helft van hen werd aanvankelijk tewerkgesteld in dwangarbeiderskampen die waren verbonden aan de Duitse spoorwegen. In deze Reichsbahnlager werkten duizenden in de barre winter van 1942-1943 aan de aanleg van nieuwe baanvakken van het spoor, aan de bouw van viaducten en tunnels en aan de bouw van rangeerstations. Zonder voldoende voeding en met veel te dunne kleren en slecht of geen schoeisel werden zij afgebeuld en mishandeld. Mensen bezweken in het kamp of werden in koelen bloede vermoord; anderen werden als zieken afgevoerd naar de gaskamers van het nabije Auschwitz-Birkenau. Soms was na drie maanden nog maar de helft van een groep in leven. Deze massale sterfte en verlies aan werkkrachten waren zelfs de Organisation Schmelt te gortig. Daarom werden in 1943 de meeste Reichsbahnlager gesloten. Ongeveer drieduizend mannen werden op 2 november 1943 naar Birkenau gedeporteerd. Duizend van de West-Europese mannen, ziek, uitgemergeld en uitgeput werden doorgestuurd naar de gaskamer. Vierhonderd kregen een nummer op hun onderarm getatoeëerd als gevangenen van Auschwitz. De meesten van deze vierhonderd werden enkele weken later overgeplaatst naar het nieuwe concentratiekamp Warschau. Op de plek waar eerder het Joodse getto was. De mannen moesten het vernietigde getto zo opruimen dat de bouwmaterialen opnieuw gebruikt konden worden. Toen in juni 1944 de Russen Warschau naderden, werden de overlevenden geëvacueerd naar Dachau.

IG Farben

Niet alle mannen en jongens die de Reichsbahnlager hadden overleefd, werden op 2 november 1943 naar Birkenau gedeporteerd. Bijna alle achtergeblevenen werden in de zomer of het najaar van 1943 overgeplaatst naar grote dwangarbeiderskampen in Opper-Silezië bij industriële bedrijven. Het machtige chemie-kartel IG Farben, dat ook de belangrijkste economische drijfveer was achter het concentratiekamp Auschwitz, exploiteerde drie dwangarbeiderskampen bij haar fabrieken rond het dorp Heydebreck. In Mechtal bouwden Joden voor de Oberschlesische Elektrizitätswerke aan een elektriciteitscentrale. Vanuit het kamp Königshütte werd door twee grote bouwbedrijven, Firma Kallenbach en Firma Dierig, een fabriek gebouwd die springstoffen en wapens zou gaan produceren. Bij Laurahütte werd gebouwd aan een grote wapenfabriek door de Firma Dickerhoff und Widmann.

Het oude perron van Cosel waar de transporten aankwamen. Archieffoto

De levensomstandigheden waren ook in deze industriekampen uiterst slecht: zware arbeid in werkweken van 60 tot 70 uur, onvoldoende voeding en verzorging. Toch overleefde een groot deel van de mannen hun verblijf in de kampen niet omdat zij, als ze ziek waren, in ziekentransporten naar Birkenau werden overgebracht en vermoord in de gaskamer.

De manier waarop Albrecht Schmelt 'zijn' Joden exploiteerde, was innovatief. Hij maakte forse winsten met de verhuur van dwangarbeiders aan bedrijven. Dat wekte jaloezie binnen het Wirtschaft- und Verwaltungshauptamt. Deze door Oswald Pohl geleide tak van de SS had het beheer over alle concentratiekampen overgenomen en had daar sinds 1942 het verhuursysteem van Schmelt overgenomen. Beide organisaties wilden de hand leggen op zoveel mogelijk geschikte joodse arbeiders. Nadat Schmelt beschuldigd werd van corruptie, verloor deze de steun van Heinrich Himmler. In 1944 werd de Organisation Schmelt geliquideerd. Vanaf begin 1944 werden veel van de kampen van de Organisation Schmelt gesloten. Andere kwamen onder het beheer van de SS als subkampen van Auschwitz of Gross-Rosen. De Schmeltjuden kregen een concentratiekamp-nummer, kampklaren en SS'ers als baas. Opnieuw stierven er velen aan honger, uitputting, mishandeling of na zieken-selecties.

Dodenmarsen

Van de ongeveer achtduizend West-Europese mannen die vanaf de Durchgangslager terecht kwamen in een van de kampen in Opper-Silezië, bezweken er tussen de twee- en drieduizend. Een bijna even groot aantal werd als zieke naar Birkenau gedeporteerd en daar vermoord. Er waren in januari 1945 nog ongeveer tweeduizend mannen uit de Cosel-selecties. Zestig procent van hen zou de Dodenmarsen in de

> Lees verder op de volgende pagina

De trein stopte in Cosel...

laatste fase van de oorlog niet overleven.

De moeilijkste periode voor de overlevenden begon in januari 1945. Bij de nadering van de Russische legers werden de kampen ontruimd. De gevangenen van Blechhammer werden op 21 januari 1945 te voet naar Gross-Rosen gedreven. De voettocht duurde 13 dagen. Na een verblijf in dat kamp van drie dagen werden duizenden per goederentrein verder geëvacueerd naar Buchenwald. Vanuit Buchenwald vertrokken grote transporten naar verschillende kleinere werkkampen verder naar het westen en het noorden van Duitsland. Ook vanaf Gleiwitz vond een dodelijke evacuatie plaats per kolentrein naar Sachsenhausen bij Berlijn. Tijdens deze 'Dodenmarsen' bezweken duizenden mensen, onder wie vijftienhonderd mannen uit de Cosel-transporten.

Van de 9600 mannen die in Cosel aankwamen, hebben er 873 de oorlog overleefd. Van de ongeveer 3400 mannen uit de Cosel-groep die waren vertrokken uit Westerbork, overleefden er 193 de oorlog. Van

hen verbleven er 126 op het einde van 1944 in Blechhammer. De meesten liepen de Dodenmars naar Gross-Rosen en Buchenwald en werden bevrijd in een van de tientallen kampen waarover de gevangenen van Buchenwald waren verspreid. 33 Andere Nederlandse Joden werden bevrijd, nadat zij langs verschillende wegen voor eind 1944 waren terechtgekomen in Auschwitz-Birkenau of een der Nebenlager van Auschwitz.

Weinig aandacht

Het is merkwaardig hoe weinig aandacht er in de jaren na de oorlog is geschonken aan de slachtoffers van de Cosel-selecties. Het aantal Nederlandse Joden dat is vermoord in de gaskamers van Auschwitz en Sobibor is veel groter, maar het aantal mensen dat de selecties in Cosel niet overleefde is groter dan het aantal slachtoffers van kampen als Mauthausen, Bergen-Belsen of Theresienstadt. Over deze kampen zijn talloze boeken en artikelen gepubliceerd; over de Cosel-groep is vrijwel niets geschreven.

Het was zelfs niet bekend waar de selecties precies plaatsvonden. Dat weten we nu wel. Een paar jaar geleden konden wij met hulp van inwoners van Kedzierzyn-Kozle, de nieuwe Poolse naam van het Duitse Cosel, de plaats van de selecties precies lokaliseren. Het goederenstation van Cosel is na 1942 niet wezenlijk veranderd; het staat leeg en is bouwkundig in slechte staat. Het 300 meter verder naar het westen gelegen personen-station is nog steeds als zodanig in gebruik. Aan niets ter plaatse was te zien welke dramatische gebeurtenissen zich hier tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben voorgedaan, welke grote betekenis Cosel heeft voor de Nederlandse, Franse en Belgische Holocaust-geschiedenis. Dat is nu veranderd: op 2 september 2016 konden nabestaanden van de slachtoffers op het goederenstation van Cosel een waardig herinneringsteken onthullen. Binnenkort hopen wij een uitvoeriger publicatie over deze gebeurtenissen te kunnen uitbrengen.

Tekst: Annelies en Herman van Rens

KORT Nieuws +++

België heft geen belasting pensioen WUV-gerechtigden Neder-Belgen

Onder de Neder-Belgische pensionado's (inclusief WUV-gerechtigden) is grote onrust ontstaan n.a.v. berichten in de media dat zij voortaan belastingplichtig in Nederland zullen zijn. WUV-gerechtigden kunnen echter gerust zijn. Zij blijven op basis van het Nederlands- Belgische belastingverdrag belastingplichtig in het woonland (België). In België zijn oorlogsuitkeringen van belasting vrijgesteld.

In beginsel stelt het verdrag tussen beide landen dat het land van inwoning en niet het bronland belasting mag heffen. Nederlandse pensioengerechtigden in België betaalden dus tot dusverre belasting in hun woonland. Maar een uitzondering op dat verdrag betreft pensioenen boven de €25.000 waarop ooit in Nederland premie

werd betaald en van het belastbaar inkomen werd afgetrokken.

Nederlanders hadden dus het voordeel dat zij voor hun emigratie hun pensioenpremie of premie op lijfrentes mochten aftrekken en later onder het Belgische fiscale regime vielen. De belasting op pensioenen is in België aanzienlijk lager dan in Nederland. Het Nederlandse ministerie van financiën heeft daarom besloten de uitzonderingsregel op het belastingverdrag te gaan toepassen en NederBelgen aan de bron voor wat betreft hun pensioenen te zullen belasten. WUV-gerechtigden blijven daarentegen onder het (belastingvrije) Belgische regime vallen omdat zij voor hun WUV-pensioen in Nederland nooit premie hebben betaald.

Bestuursleden VBV gedecoreerd

Drie bestuurders en een voormalige bestuurslid van het VBV zijn onderscheiden met een lintje. Dat gebeurde op maandag 26 april in het stadhuis van Amstelveen. Het kwartet kreeg de koninklijke onderscheiding uit handen van burgemeester Tjapko Poppens (VVD) van Amstelveen. Jarenlang zetten zij zich bestuurlijk en vrijwillig in voor de belangen van Joodse, Indische en Sinti- en Romavervolgingsslachtoffers WO-II. Het ging om de bestuursleden Hans Vos, Wil Groen, Eddy Neter en ex-bestuurder Henry Neeter. Allen zijn nu Lid in de orde van Oranje-Nassau. Voorzitter VBV Flory Neter: "Het idee om hen voor te dragen komt van Elly Sijes. Zij was dan ook de initiatiefneemster en wij zijn haar daarvoor zeer erkentelijk. Het viertal werd onderscheiden voor hun 'enorme bijdrage aan de VBV' maar ook voor hun geregeld, online werk, foto's, administratiewerk en nog vele andere zaken. Alle vier deden en doen dat geheel belangeloos."

Podcast-TIP!

Het VBV heeft ook een eigen podcast onder de naam: 'IK HEB ER GEEN BEELD BIJ'. Deze keer staat de microfoon in het plaatsje Zutphen waar Leo van Gelderen praat met Corinne Abbas. Samen met een aantal vrijwilligers heeft zij middels een boek en het leggen van 20 Stolpersteine de door de nazi's vermoorde stadsgenoten een gezicht gegeven.

Check vbvinfo.nl voor de link en luister!

Van de Voorzitter

Het is zomer 2021. Prachtig weer of de regen komt in bakken naar beneden. Het Zuiden stond blank, hier was het droog. Willekeur van de natuur kenmerkt de zomer van 2021.

Corona daalt als onheil neer, ebt weg en komt weer terug. Niets is zeker. Het ene moment denken wij er over om in september weer een grote en gezellige fysieke bijeenkomst te organiseren, maar dan komt de mededeling van de overheid dat grotere bijeenkomsten tot nader orde niet zijn toegestaan. Soms denken wij als bestuur dat het allemaal weer kan en dan slaat het gezonde verstand weer toe. Wat als? Zie hier een schets van onze gemoedsrust en gevoel voor verantwoordelijkheid. Conclusie: Wij missen u allen, uw steun en inbreng, maar durven het nog niet aan om een bijeenkomst te organiseren. Dus vooralsnog zullen de bijeenkomsten digitaal zijn maar aan de horizon gloort de dageraad.

Zoomgeluk

Ook uw bestuur vergadert consequent via de Zoom eens in de twee weken. Zo blijven we scherp en zien elkaar op regelmatige basis. Het is niet gezellig maar wel heel efficiënt. Een uur 'Zoomen' en alle punten zijn behandeld.

Zaken die ons dit moment erg bezig houden zijn: Antisemitisme, Nieuwe Wet bestuur en rechtspersonen, de Centrale Raad van Beroep, de nasleep van de NS-Telemoetkomsten, de website, de podcast en de INFO.

Antisemitisme

Over het oploeiend antisemitisme staan wij in direct contact met Eddo Verdoner die recent werd aangesteld door minister Grapperhaus als Coördinator Antisemitisme-bestrijding. Hij is degene die deu-

ren opent en luistert naar wat er speelt onder onze doelgroep. Wij hebben regelmatig contact en zodra onze gesprekken meer vorm hebben gekregen zullen wij u uitgebreid informeren.

Rechtsgang

Over de Centrale Raad van Beroep (zie ook elders in dit blad) hebben wij contact gehad met het ministerie van VWS. Vooralsnog is men nog niet echt in de luisterende modus maar wat ik heb geleerd in de jaren bij het VBV is dat de aanhouder uiteindelijk wint.

Voor ons blijft een onafhankelijk rechtscollege ná de gang naar de CRvB een onontbeerlijk gegeven willen wij als samenleving met zaken WUV/Wubo betreffend niet verzenden in een situatie die begint te lijken op die van de Toeslagen-affaire. Ook hier wordt er vanuit gegaan dat de Klager uit opportunisme handelt en ook hier worden ambtenaren vrijwel altijd in het gelijk gesteld door de CRvB.

Webinar met Herman en Annelies van Rens

Ik hoop dat u deze info op tijd in de bus heeft want op 22 augustus a.s. om 11.00 uur houden wij weer een Webinar, nu met de familie Van Rens met als onderwerp "De trein stopte te Cosel".

Herman was 30 jaar huisarts. Na zijn pensioen studeerde hij geschiedenis aan de UVA. Hij rondde zijn master af in 2009 met de scriptie 'Progrom of genocide' over de massamoorden tijdens de eerste maanden van de Spaanse Burgeroorlog. Herman en Annelies beschikken over veel gegevens van mensen die in Cosel uit de

treinen werden geselecteerd om slavenarbeid te verrichten.

Annelies was werkzaam als lerares aan het Speciaal Onderwijs. Samen met haar man schreef zij het boek 'Tussenstation Cosel'. Na inschrijving via info@vbvinfo.nl ontvangt u antwoord met bevestiging. Maar LET OP! om zoeken tussen alle overige berichten te voorkomen wordt de uitnodiging met inlogcode niet eerder dan zondag 22 augustus rond 10.30uur verzonden.

Wij hopen dat u geniet van de zomer, geniet van uw geliefden, geniet van het leven en zodra wij weer veilig bijeen kunnen komen beloven wij u een sprankelend evenement waarin het weerzien gevierd zal worden.

Flory Neter

Stuur Flory Neter een email:
info@vbvinfo.nl

Magen David Adom Voor medische hulp in Israel

giro 36 49 483 bank 33 62 54 067
Stichting Magen David Adom Nederland
Postbus 34, 3155 ZG Maasland

Brief v/d lezer:

Heeft u tips of suggesties voor de lezers? Stuur deze dan in naar:
info@vbvinfo.nl Of per post naar:
Dorpsweg 129A-8
1697 KJ Schellinkhout

Steun stichting VBV met uw donatie!

Algemeen Nut
Beogende Instelling
ANBI

Wij zijn sinds 20 maart 2018 een stichting en een ANBI.
U kunt uw donatie aftrekken van de belasting.

- Via het Europees Hof werd destijds bewerkstelligd dat ook gehuwde vrouwen gelijke rechten kregen op eigen naam.
- Het VBV heeft middels een rechtsgang de organisaties gedwongen om de ruim 800 miljoen gulden (schadevergoedingen van overheid, banken, effecten en verzekeringen) voor het grootste deel individueel te verdelen.
- Het VBV is direct betrokken geweest bij de uitbetaling van slavenarbeid-gelden aan kampoverlevenden.
- Het VBV heeft gezorgd dat de Claims Conference de criteria wijzigde waardoor Nederlanders die destijds Cadsu ontvingen vanaf 2004 toch recht kregen op een Artikel-2-uitkering.
- Het VBV heeft in januari 2014, na ca tien jaar steggelen met de Duitse overheid, Amsterdam als officieel erkend getto op de kaart weten te zetten.
- Het VBV heeft er mede toe bijgedragen dat Artikel-2-uitkeringen van de Claims Conference sedert 2016 volledig zijn gedefiscaliseerd.
- Het VBV heeft er mede toe bijgedragen om getto-uitkeringen vanaf 2014 buiten het Nederlands fiscaal regime te houden.

Donatie voor 1 jaar van:

Naam

Donatie per jaar gedurende 3 jaar van:

Adres

Doorlopende jaarlijkse donatie tot opzegging van:

Postcode & woonplaats

Vul deze kaart in en knip uw donatiekaart uit. Stuur deze in een voldoende gefrankeerde envelop naar:

> Dorpsweg 129 A-8,
1697 KJ Schellinkhout

Email

Namens het VBV: heel hartelijk dank!

Handtekening

© vbv nieuws | Nummer 105 | najaar 2021 | Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder toestemming van het vbv.

Correspondentie:
Dorpsweg 129 A-8
1697 KJ Schellinkhout
Telefoon: +31 (0) 229 503 519
Of stuur een email: info@vbvinfo.nl
Website: www.vbvinfo.nl

Flory Neter / voorzitter
Eddy Neter / penningmeester
Elly Sijes-Krukziener / secretaris
Bestuursleden: Wil Groen, Jeta Leeda-Hellendall, Leo van Gelderen en Hans Vos
Redactie: Leo van Gelderen (vbv nieuws)

Steun ook stichting vbv
NL47 INGB 0005 0632 53
vbvinfo.nl/aanmelden

Vormgeving: roverstudio.nl

Drukwerk: De Meeuw

Het vbv is een stichting met vrienden/donateurs die zich inzet om zaken rond de uitvoering van de oorlogswetten verbeterd en/of vereenvoudigd te krijgen.